

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14.335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mail oglaš. trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mail oglaš. ki služi v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 67 • Maribor, torek, dne 19. julija 1938 • Leto XIII

Kaj zahteva doba od nas?

Nahajamo se v dobi duhovnega razvoja. To opazujemo in čutimo. Nihče pa, ki pozna zakone razvoja, tudi v tej kritični dobi ne bo obupaval ali izgubil pogum.

Seveda je predvsem potrebno, da sam ne oboli za duhovno krizo, zakaj, če še sam oboli, potem postane apatičen, nerav, brez idealov, brez volje in resnobe. Izgubi cilj izpred oči, ni mu več za konsolidacijo ideologije in probleme. Lovi se za krili »odličnikov« in čaka na milost, ki mu pade iz bogatih jasl.

Postane navadno navadni konjunkturist in koristolovec.

Vse te zle posledice ima doba duhovne krize, katerim prav lahko zapade, kdor ni zaveden in trden v načelih.

Socialistično delavstvo se zaveda tega dejanskega stanja. Ve, da bo treba mnogo značajnosti in mnogo načelnosti ter dela, da odvrne grozečo katastrofo od človeštva.

Prva naloga delavstva je, da napove boj duhovnemu razkroju. Neizprosni boj. Kako in kdo naj vodi ta boj?

Časih smo se prepirali o teoriji, kaj je delavcu, socialistu bolj potrebno, ali organizacija ali zavednost, socialistična kultura? Končno pa smo le prišli do soglasja, češ, da je oboje enako potrebno. Danes so razmere nekoliko drugačne kakor so bile. Lahko namreč rečemo, da...

Nesvoboda je pravi krivec duhovnega razkroja. Zato menimo, da je kulturno delo potrebno, skoraj bolj so pa danes potrebne organizacije, v katerih lahko zdravimo kugo duhovnega razkroja. V organizaciji se učimo resnobe, v organizaciji spoznavamo najrazličnejše svoje interese, ki nas družijo k skupnemu delu za skupni cilj. Tako vršimo v organizacijah dve nalogi: odpravljamo današnji duhovni razkroj in širimo kulturo, ki nas usposablja za konstruktivno miselnost in konstruktivno delovanje pri sebi in v družbi.

Naši novi in stari člani organizacij se pa morajo seveda tudi potruditi, da se popolnoma otresejo vseh razkrajajočih napak, ki bi utegnile v organizacijah povzročati osebne, pa magari taktične spore in motili soglasje. Nekaj napak več ali manj ne škoduje mnogo, škoduje pa motnja soglasnosti v organizaciji, ker nesoglasje otežkuje socialno in kulturno delo organizacije. Če napravimo tu pa tam napake, je to naša šola in ko bomo zrejši, bomo vse napravili bolje. Toda ideal organizacije mora biti in ostati organizacijska in duhovna enotnost, da bomo lahko vršili veliko kulturno misijo, ki je v današnji dobi tako silno važna, da lahko rečemo, da je edino rešilna.

To bodi naš ideal danes, vse drugo je posledica žalostnega današnjega duhovnega razkroja.

Tudi zveza med Anglijo in Rusijo?

Ruski poslanik Majski se je zopet vrnil v London. Stalin ga je pooblastil, da sklene z Veliko Britanijo pogodbo o medsebojnem podpiranju. Rusija obeta v tem primeru, da bo ustavila protibritansko kampanjo, uredila z njo vsa nerešena vprašanja ter sklenila gospodarsko pogodbo.

S sklenitvijo te zveze bi imele zvezo z Rusijo Francija, Čehoslovaška in Velika Britanija.

Kdaj bodo volitve v narodno skupščino?

Bodoče leto moramo imeti v smislu veljavne zakonodaje volitve v narodno skupščino. Sicer ne vemo ne ure ne dneva, kdaj bodo, toda koledar kaže, da bodo 1939, ko poteče sedanja parlamentarna poslovna doba.

Če prihaja spomlad, vemo, da pridejo z njo lastovke, če se oblači, vemo, da bo dež. Iz takih naravnih in še drugih pojavov lahko sklepamo, da se zgodi to ali ono.

Volitve v narodno skupščino nam pa napoveduje koledar, ker se vrše vsaka štiri leta in bodo ta štiri leta po petem maju 1935, minila bodoče leto.

Vsak naravni dogodek pa ima svoja znamenja ali svoje prilike, ki merijo na bližnji dogodek: pomlad — lastavke, oblaki — dež itd.

V politiki je pa prav tako. Vse stranke, legalne in nelegalne so se pričele živahno gibati. Nervoznost in vznemir-

jenost se kaže povsod. Shodi, kongresi, konference se vrše. — Tako režimska stranka, kakor opozicijska gibanja prihajajo med narod bolj pogostoma kakor prej. Zedinjena opozicija bo imela v kratkem skupno konferenco, na kateri bo odločevala o nadaljnji svoji taktiki ter, če se zedini, izdala tudi skupen oklic.

Režimska stranka in opozicija se hočeta pobrigati za svoj dober sloves med državljani, ter ga utemeljiti na konferencah, shodih in tudi manifestacijah, da volilci, ko pridejo volitve, ne bodo v zmoti ali celo zapeljani.

Takole se nam zdi, da je ta nervozna agilnost vendarle znak bližajočih se vo-

litev, čeprav ne vemo ne ure ne dneva, kdaj bodo.

Približno pa vedo tisti, kdaj bodo volitve, ki se tako mrzlično pripravljajo nanje.

Ali se pripravljamo mi na volitve? Ali ne bi imeli prav mi največ interesa, da se pripravimo nanje?

Res je, da nas ovirajo v delovanju. Res je pa tudi, da je razredno zavedno delavstvo politično zrelo. Moramo se pripravljati na volitve; predvsem s tiskom in osebno agitacijo storimo lahko več kakor oni z veliko reklamo, ker govore, razmere za nas.

Nemčija v podunavski komisiji

S priključitvijo Avstrije k Nemčiji se je vpliv Nemčije v mednarodni podunavski komisiji povečal. Mednarodna komisija se je pa preselila z Dunaja v Beograd. Nemčija želi reorganizacijo mednarodne podunavske komisije tako, da bi bile v njej zastopane samo podunavske dežele, to je, Nemčija, Čehoslovaška, Madžarska, Jugoslavija, Rumunija in Bolgarija. Po verzajlski mirovni pogodbi pripadajo sedaj tej komisiji Anglija, Italija, Francija in Holandija. Če bi se izvedla reorganizacija komisije, bi te države odpadle, v komisijo bi pa stopila Nemčija kot edina velesila.

Nastane vprašanje, če bi bila taka reorganizacija v interesu drugih podunavskih dežel. Nemčija bi se na vsak način rada rešila kontrole. Ker pa to najbrže ne pojde, se govori o zgraditvi posebne ga kanala od Braile do izliva Donave v Črno morje. Tako bi se Nemčija osvobodila kontrole podunavske komisije, v kateri ni zastopana.

O tem problemu kompleksov bo razpravljala tudi seja sveta male antante, ki se bo vršila dne 20. avgusta na Bledu.

Petrolej — Mehika in Zedinjene države

Predsednik mehikanske republike Cardenas je podpral petrolejske vrelce, ki so jih izkoriščali kapitalisti Zedinjenih držav. Odkupil je vrelce po dogovorjeni ceni. Zedinjene države pa tega ne morejo umeti. Cardenas, kakor poroča »Washington Star«, je pojasnil stvar tako-le:

Odnosaji med Mehiko in Zedinjenimi državami niso tako tesni kakor so bili. Zedinjene države bi pa morale umeti, da ukrepi mehiške vlade niso naperjeni proti Zedinjenim državam, kakor se razlaga ekspropriacija petrolejskih vrel-

cev. Mehika si hoče s tem le ustvariti zdravo podlago za svoje narodno gospodarstvo. Mehiška vlada ne more z ameriškim podaniki, lastniki petrolejskih polj ali bogastva ravnati bolje kakor s svojimi državljani. Mehiki je potreben kapital, ta kapital pa mora biti razumen, ki hoče prepustiti del svoje ga dobička deželi, v kateri deluje, in nje delavcem.

Pojasnilo je jako primerno navodilo za vse one dežele, ki jih preveč izkorišča tuji kapital in so v njih zaradi tega slabe socialne razmere.

Novi zakon o tisku v Bolgariji

V Bolgariji obetajo že nekaj let svobodo in demokracijo, oziroma ustavo v tem duhu. Kolo obljub se pa vrti počasi.

Minister pravde je te dni predložil zbornici načrt zakona o »svobodnem« tisku. Novi zakon seveda obseza celo vrsto pridrzkov. Če je vojna, mobilizacija, obsedno stanje, če se pripete izredni dogodki doma ali v tujini, ki ogrožajo državo ali socialni red, tedaj lahko vlada in kralj odredita začasno cenzuro.

Izdajo listov dovoljuje polnopravnim državljanom v Sofiji ministrstvo, na deželi pa oblastni direktorij.

Kazni so zapor in globa za tiskovne pregreške in za lažnjive vesti ali tudi resnične, če ne pove, na koga ali katero ustanovo se vesti nanašajo. Ista kazen je določena zaradi napadov na domače ali tuje predstavnike držav, kakor tudi zaradi tolmačenja zunanje politike drugih držav na način, ki bi utegnil škodo-

dovati Bolgariji. Najvišja kazen je tri leta zavora in 100.000 levov globe.

Novi zakon o »svobodi tiska« ima torej mnogo dvoreznih določb. Če bi došlo, da se krivec kaznuje za tiskovne delikte, ki so res delikti, bi zadostovalo. Novi zakon je pa urejen pod atmosfero zunanjih vplivov, ki jih danes prenašamo.

Nemci tudi na Poljskem ne mirujejo

V poljskem senatu sta vložila nemška senatorja Wiessner in Hassbach šest interpelacij zaradi postopanja z nemškimi manjšinami.

Interpelacije imajo namen, zabrisati vpliv spomenice, ki so jo Poljaki v Nemčiji predložili Hitlerju.

Nacionalistični list »Gončec« pravi, da pomenijo interpelacije protipoljsko demonstracijo.

Splošni porast cen na drobno

Po poročilu narodne banke so bile cene na drobno v primeri z letom 1930 na podlagi takratne cene maja meseca:

	1935,	1936,	1937,	1938
v Beogradu	81.3,	82.4,	83.9,	96.1
v Zagrebu	78.7,	82.0,	82.2,	91.4
v Ljubljani	82.8,	87.1,	85.5,	90.3

Po tem izkazu je narasla draginja v štirih letih v Beogradu za 15.4 odst., v Zagrebu za 13.9 odst. in v Ljubljani za 8.9 odst.

Konzumenti pa te številke lahko primerjajo prvič s cenami v praksi, drugič pa z izboljšanjem zaslužkov. To šele da realen račun.

Sodelovanje Anglije, Francije in Nemčije

Minuli teden je predsednik francoske vlade govoril o dogodkih v srednji Evropi. Mir se je tu ohranil po dobri volji Anglije, Francije in tudi Nemčije. Francoska vlada je vedno verovala v miroljubne besede državnega kanclerja. Mi imamo obveze do Čehoslovaške, ki ostanejo dalje svete, vidimo pa tudi lojalnost pri čehoslovaški vladi. Ne morem verovati v vojno.

Socialistično glasilo »Populaire« pravi, da je Daladier na nedvomljiv način apeliral na Nemčijo, da naj sodeluje s Francijo in Veliko Britanijo.

V istem duhu piše tudi angleško časopisje.

Lansbury pride tudi na Balkan

Posredovalec miru v Evropi.

Sredi avgusta meseca potuje poslanec angleške delavske stranke Lansbury tudi na Balkan. Spomladi je že bil v nekaterih mestih, zlasti v Berlinu in Pragi, sedaj pa bo interveniral še v Sofiji, Beogradu in Bukarešti.

Judežovo plačilo. Bivši zunanji minister Avstrije Gvidon Schmidt je bil imenovan za ravnatelja največje avstrijske municijske tovarne v Hirtenbergu. To mesto s sijajnimi dohodki je baje dobil kot nagrado za dvojno vlogo, ki jo je igral v Schuschniggovem kabinetu.

Srditi boji na teruelski fronti

Španski nacisti so v odseku teruelske fronte zbrali ogromno armado in vršijo hud pritisk na republikance, ker bi v tem odseku na vsak način radi dosegli nekaj uspehov. Zlasti so nacisti hudo napadali vzdolž ceste Teruel—Sagund. Posrečilo se jim je sicer zavzeti Sarion, povsod drugod pa so bili krvavo odbiti in se je republikanskim četam mestoma celo posrečilo, s protinapadi zboljšati svoje postojanke.

V odseku Alcora in Sueras so republikanci zavzeli Mas de Mito, Loma del Olmo in Mas del Pohand.

Nacisti so pri teh bojih utrpeli hude izgube. Republikancem se je posrečilo sestreliti tudi devet nacističnih letal.

Odbor za nevmešavanje

se bo prihodnjič sestel. Na seji bodo določili komisije, ki bodo šle v Španijo ugotavljati število prostovoljcev. Komisija bo baje imenovana ne glede na to, če bo med tem časom že prispel odgovor obeh španskih vlad, da sprejmejo predlog o odpoklicu prostovoljcev.

Drugo obletnico vojne v Španiji

so v Italiji slovesno proslavljali. Vsi časopisi čestitajo generalu Francu, ki že dve leti pobija španski narod za tuje interese.

Angleška bela knjiga

Angleški načrt za umik prostovoljcev iz Španije je bil te dni objavljen v beli knjigi.

Bela knjiga zahteva v glavnem naslednje:

Ko se umakne iz onega španskega tabora, kjer je manj prostovoljcev vsaj 10.000 prostovoljcev in iz onega, kjer jih je več, sorazmerno več, se obema strankama prizna pravica vojskujoče stranke. Anglija Francove vojske doslej še ni priznala. Na dveh straneh se obravnava pogodba o nevmešavanju, to je, nobena vlada ne sme dovoliti, da hodijo propagatorji v Španijo, to je ljudje, ki bi utegnili vplivati na podaljšanje

ali poostreitev vojne ali kako drugače delali proti duhu pogodbe o nevmešavanju. Nevtralne države so se sporazumele glede uvedbe kopne in zračne kontrole nad španskimi mejami na kopnem in na morju, če bi bila potrebna in primerna. Razentega se je s pogodbo o nevmešavanju zavezalo 26 držav, da niti ena ladja, ki sme nositi nevtralno zastavo, ne sme iz katerekoli luke sveta prevažati v Španijo prepovedano blago, to je vojni material.

To so seveda le glavne smernice angleškega načrta in že te so ugodneje za Francovce, ki so z vojnim materijalom dobro založeni, dočim republikanska vojna ni. Na republikanski strani je republikanski vladi v veliko breme ogromno število vojnih beguncev, ki beže z bojišč in je promet republikanski vladi silno otežkočen tudi z življenjskimi potrebščinami.

Kartoteka JRZ

Glavno glasilo JRZ »Samouprava« piše v uvodniku od 13. t. m., da je vsaka politična stranka toliko vredna, kolikor se ji posreči, da se ukorenini v ljudstvu in da pridobi pristašev za sebe. Število pristašev in strankina organizacija — pravi »Samouprava« — sta edino merilo za moč stranke. Zato vodijo stranke povsod po svetu statistiko o kretanju svojih članov in se trudijo, da število vpisanih članov vedno raste, ne pa pada. »Samouprava« pravi, da ima tudi JRZ kartoteko svojih članov. Njih število da stalno narašča, dnevno povprečno po najmanj 200.

Mnenje »Samouprave«, da je merilo za moč stranke nje organizacija in število članov, je lahko pravilno ali pa tudi ne. To mnenje pač velja za stranke v demokratičnih državah, kjer vsi ljudje si lahko izbirajo stranko po svojem lastnem prepričanju. Kjer pa ti pogoji niso podani, pa kartoteka članov še ne dokazuje moči stranke.

Tudi Uzunovičeva JNS je imela kartoteko članov, ki je bila mogoče še večja kakor je kartoteka JRZ. Iz razlogov politične morale bi bilo zelo zanimivo primerjati članstvo obeh strank na podlagi njih kartotek, ker bi se izkazalo, da je večina članov, vpisanih v kartoteki Uzunovičeve JNS, sedaj vpisana v kartoteki JRZ. Vendar se je Uzunovičeva JNS, ko je zapihal grad veter, kljub svoji veliki kartoteki sesula kakor vsaka stavba iz kart.

Tudi Jevtič je imel kartoteko prav posebne vrste, kartoteko narodnih poslancev in kandidatov za narodne poslance pri petomajskih volitvah. V kartoteki je imel od vsakega člana še posebno svečano pismeno zaoblubo, oddano pred pričami, da mu bo ostal politično zvest, pa naj si bo izvoljen za poslanca ali ne in naj bo Jevtič v vladi ali izven nje. Kljub tej lepi kartoteki pa so Jevtiča, ko je bil odstranjen iz vlade, skoro vsi poslanci zapustili.

Prav lepo kartoteko je imel tudi kaplan Križman na Jesenicah. V svoji zeleni kartoteki je imel vpisanih 900 članov, pri tajnih volitvah delavskih zaupnikov je pa dobil 200 glasov.

Kartoteka JRZ, ki je gotovo odlično urejena, ne kaže prave slike o njeni moči. Njena prava moč se bo pokazala, kadar bo sodbo izreklo ljudstvo pri svobodnih volitvah, ki se bodo vršile pod okolnostmi in na način, kakor ga že deveto leto teden za tednom zahtevamo.

Čehoslovaške strokovne organizacije svare

Z ozirom na grožnjo s stavko, ki jo pripravljajo krkonoški Nemci, je izdala Strokovna komisija svarilo organiziranemu delavstvu, da se naj nameravane stavke delavstvo ne udeleži, ker je naperjena proti republiki. V stavko smejo delavci stopiti le ob odobritvi svoje organizacije.

Nadalje opozarja svarilo tudi oblasti, da zaščitijo delavstvo proti terorju nacistične stranke in nemških podjetnikov. Podjetnike, ki bi terorizirali delavstvo, naj se strogo kaznuje, zlasti, če bi ustavili svoje obrate. Svarilo sta objavili češka in nemška Strokovna komisija sporazumno.

Zopet smrtna nesreča v Trbovljah

V rovu Terezija je v soboto zvečer peščena plast zasula 23-letnega rudarja Brinar Slavkoto, ki je bil skupno s tovarišema Holešek Alojzijem in Umek Francom zaposlen pri podpiranju stroja.

Oba tovariša sta pravočasno odskočila, ko se je vsula peščena plast. Brinerja pa je v trenutku zasulo in so ga reševalci zamogli šele po dveh urah na-

pornege dela izvleči mrtvega izpod ruševin.

Pogreb nesrečne žrtve se je vršil minuli ponedeljek ob veliki udeležbi rudarjev in pokojnikovih prijateljev.

Pričakujemo, da bo pristojna oblast strogo preiskala vzroke te grozne nesreče. Rudarji, čuvajte pri delu predvsem vaše življenje!

Doma in po svetu

Ministrski predsednik dr. Stojadinović je v soboto, dne 16. t. m. sprejel v avdijenco vodjo nemške mladine Baldurja v. Schiracha.

Lažnjive vesti o mobilizaciji v Čehoslovaški so te dni razširile neke agencije, ki so v službi sovražnikov ČSR. Te vesti so izmišljene in jih je praška vlada odločno dementirala.

Masarykova slika je nevarna Veliki Nemčiji. Na Dunaju imajo Čehi kulturno društvo Komen-sky. Te dni so zaprli arhivarja društva dr. Lon-zinskega in še dva druga Čeha. Obenem pa so zaplenili veliko društveno sliko pokojnega predsednika čehoslovaške republike in učenjaka dr. T. G. Masaryka.

Angleži se zanimajo za grško železo. V Grčijo je prišel zastopnik angleškega kapitala Lloyd Adams, da prouči železne rudnike v Grčiji ter informira angleški kapital, če bi se izplačalo eksploatirati te rudnike.

Preokret v portugalski politiki. Med Anglijo in Portugalsko se vršijo že dalje časa razgovori in se je baje Angliji že posrečilo pridobiti Portugalsko na svojo stran. Portugalska ne zaupa Italiji, ki ima posebne namene s pirenejskim polotokom.

Ustanovil se je stalen begunski odbor. Na konferenci v Evianu so sklenili ustanoviti stalen begunski odbor, ki bo imel prvo sejo dne 3. avgusta t. l.

Poljska s skrbjo opazuje priprave Nemčije, ki namerava zasesti mesto Gdansk. Vodja hitlerjancev v Gdanskem se je baje o tem že posvetoval z angleškimi državniki, ki so mu nasvetovali, naj opusti to namero. Poljska bo najbrže kmalu dobila primerno plačilo za svojo germanofilsko politiko.

Danski ministrski predsednik s. Stauning težko obolel. Iz Kodanja poročajo, da je danski ministrski predsednik s. Stauning težko obolel.

Japonska snubi Siam. Japonska vlada se trudi, da bi pridobila siamsko državo za vstop v azijsko zvezo. Siamska, ki je bila dosedaj nevtralna, je tudi to povabila Japonske odklonila.

Madžarski ministrski predsednik in zunanji minister se nahajata na uradnem obisku v Rimu. Prihodnji mesec pa se bosta podala skupno s Horthyjem v Berlin.

Članstvo OUZD v Ljubljani

v juniju mesecu.

Konec junija meseca je štel OUZD v Ljubljani 130.586 zavarovancev — več 3983 kakor lani v istem mesecu.

Povprečna dnevna mezda se je dvignila za din 1.43 in je znašala din 24.95.

Odstotek bolnikov se je nekoliko zmanjšal.

Celotna zavarovana mezda je znašala din 2.584.236, več din 241.376 kakor lani.

Tudi Arabce oborožujejo? Poslanec angleške delavske stranke Gower je vprašal v spodnji zbornici vlado glede orožja, s katerim so preskrbljeni Arabci, in sicer zaraditega, ker se širijo vesti, da to orožje izvira iz Nemčije in Italije.

Venezuelska republika namerava izstopiti iz Društva narodov. Namero je sporočila tajništvu Društva narodov.

Nemčija vedno nekaj zahteva. Ker so bili Nemčiji v Čehoslovaški pravočasno prekržani računi, zahteva sedaj zopet, da se ji vrnejo kolonije.

Nacionalizacija avstrijskih bank in večjih industrij. Nemčija je prevzela vse večje avstrijske banke in industrijske koncernne v držano last. Tako Kreditanstalt, Industriekredit, Alpine Montan, Steyr-Werke, Elektrowerke, Phoenix itd. S to nacionalizacijo je Nemčija pridobila finančna sredstva in gospodarski vpliv, kar naj služi sanaciji nemškega gospodarstva.

V Nemčiji ne bodo imeli jesenskih manevrov, da ne napravijo škode na poljskih pridelkih. Vršile se bodo le manjše vaje in velika parada ob nürnberškem kongresu nacistične stranke.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Paletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

33

Tudi Vanja, ko je spoznal kaj pojejo, je polglasno zategnill isto pesem, ostali smo se mu pridružili in zamišljeni pojemo. Naenkrat vidim: na holmu poleg žitne shrambe je stal stražnik, preko njega so lezle sence oblakov, da ga je bilo videti zdaj svetlega in velikega, zdaj temnega in majhnega. Gotovo je slišal naše tiho petje — lahki veter je pihal od nas proti njemu.

Umolknili smo. Opazovali smo ga, ne da bi se premaknili. Vanja je tiho rekel:

— Smili se mi, ne vem zakaj...

— Smili?! — je takoj vzkipek Aleksej. — Zdaj ta človek izračunava, po čem bi prodal človeka, da ne bi dobil premalo, — a tebi se smili! Šleva!

— Nehajte že, naj vas vrag! — se je razhudil Jegor. — Glejte. Kuzin skače tam-le okrog vrtov, najbrž išče nas. Seveda — sem gre!

Zibaje se in mahaje z dolgimi krili svojega kaf-tana, se nam je starec približal in je takoj začel govoriti z neopazno prisvojenim glasom načelnika:

— Jutri zvečer pride li gozdarju troje kmetov iz Brovarkov, radi bi imeli pojasnil glede dume. Najprvo jim pošljite Avdveja: on je resen fant, njegov jezik je dobro privešen in kmečko življenje pozna do kraja. Pozneje — Alekseja, on je prepirljivec, še kamen bi mogel razdražiti, potem pa še tega ali onega izmed Jegorjev, radi učvrstitve. Tako je to,

— k ljudem je treba prihajati oprezno, ne pa da bi jih začeli z obličem in sekiro. Videli boste, kako vam bom ljudi skupaj gonil! Vi pa glejte, da jih ne splašite! Tako je treba!

Snel je kapo, si gladil plešo, se odsopihal, sam s seboj zadovoljen in naj je po vrsti meril z zvitim pogledom.

Mi troje — jaz, Vanja in Jegor — smo že davno nameravali vprašati starega božjebesednika — kako on veruje in če sploh veruje? Zdelo se nam je, da ima z Bogom nek temen spor, ki se ga niti sam starec ni prav zavedal. Kadar je govoril o Bogu, je bilo videti, kakor da želi slišati naše mnenje, vendar se spočetka ni nihče izmed nas hotel z njim pripraviti o tem vprašanju in ker mu nismo ugovarjali, je vedno kar sam od sebe prihajal v protislovja s seboj. Ko je pripovedoval na primer o zlobnih nakanah satana v prepiru z Gospodom za oblast, — je kar nenkrat zinil kako čisto tujo, ki se nikakor ni vjemala s predmetno mislijo.

Veste, — je skrivnostno zvenel njegov glas in njegov predirljiv, uporen pogled je begal po naših obrazih, — nekoč sem potoval po Kami in se pogovarjal z nekim naselnikom iz Sibirijske, ki je s konji barantal in on mi je povedal: »Satana — ni!« »Kako to?« »Ni ga! Pač pa je, je rekel, knez podzemlja — Adam, ki je bil prvi ustvarjen in je prvi umrl, — nikogar drugega ni!« »Čakaj, sem rekel, Adam je vendar bil izveden iz predpekla po Jezusu Kristusu?« »To ni nič res, je pravil, ni bil izveden, ampak se še nahaja v pekl! To, je trdil, je zapisano v neki starinski indijski knjigi, moj znanec, Burjat, — Burjati so narod kakor Mordvinci, — je rekel, da je to knjigo čital in mi je zaupno povedal kako je bilo:

šel je Jezus v predpekel in je pozval Adama: no Adam, pojdi z menoj in zapusti ta kraj, moj Oče se je po nepotrebnem razsrdil nad teboj in sedi tukaj po krivici, a po zakonu ti je pravo mesto, ljubi človek, v raju. Ne, je odgovoril Adam, nočem, ne grem odtod, pri vas, v raju, pravijo, da so različni svetniki, z različnimi stopnjami zaslug in časti, a tukaj doli — smo pa vsi enako grešni. Jaz teh tisočev let, je rekel Adam, nisem zaman tukaj odsedel, ampak sem v tem našem najspodnejšem svetu ustvaril in uvedel pravo in enako pravičnost za vse, ne tako, kakor pri vas na nebu in na zemlji. In ni hotel iti!

Starec nas je opazoval s pronicavim pogledom, njegove oči so sipale okrog sebe iskre in se prita-jeno smehljale.

— Kaj, kaj si izmislijo ljudje, a?

Takih pravljic je imel neizčrpno zalogo, za vsak slučaj, in kakor je bilo videti, jih je ustvaril obup človeške misli, ki se ni mogla pomiriti s pogubnostjo dvojnega božanstva, ki trga dušo na dvoje. Kadar je pripovedoval take pravljice, je starec vedno znižal glas do zamolklosti, kakor da njegov šepet prihaja izpod zemlje.

Po nekem takem razgovoru, ko je Kuzin odšel, je Aljoša, ki si je zaril prste svojih rok v svoje razmršene lase, zamišljen spregovoril:

— Po mojem je on — provokator!

— Beži no, — sem rekel, — Leksa, mar ne vidiš, kako se človek iskreno k nam pridružuje?

— Ne to, saj ne mislim v tem smislu, da bi nas hotel izdati, to bi bil že lahko storil!

Aleksej je brezskrbno zamahnil z roko.

(Dalle prihodnj.)

Iz naših krajev

KAMNIK

Le malo kdaj se oglašimo v »Delavski Politiki« iz našega kraja, kadar se pa oglašimo, nimamo kaj veselega za poročati. Komaj je prenehala največja kriza, že napovedujejo časopisi novo, kar pa opažamo tudi mi na lastni koži. — V tovarni »Titan« smo delali lansko leto s polno paro, tako, da smo za silo zaslužili za življenje. Prepričani smo bili, da nam bodo napočili boljši časi. Ešše upanje pa je šlo kmalu po vodi. Že meseca novembra so skrajšali delovni čas za dve uri na dan v nekaterih oddelkih. Radi tega se nismo razburjali, ker smo mislili, da bo spomladi in v poletju več dela, ko se zopet začne sezona za našo klučavničarsko stroko. Namesto pričakovane večje pozitivne dela pa je nastal še večji zastoj, tako, da je hotelo vodstvo podjetja sredi junija skrajšati delovni čas v celoti povsem razen dveh oddelkov za 4 ure dnevno, poleg tega pa odpuštili okrog 100 delavcev. Le energični intervenciji naših zaupnikov se imamo zahvaliti, da smo to preprečili. Odpuščenih je bilo samo par delavcev, v nekaterih oddelkih se pa dela z delavci enotodenskim dopustom. Ker nas vodstvo tolaži, da je zastoj dela samo trenuten in da bo v najkrajšem času pričelo zopet s polnim obratom, zopet upamo! Samo, da bi se naše upanje ne spremenilo v obup, ko se bomo znašli v položaju, iz katerega ne bo naprej in ne nazaj. Vprašujemo se, kaj je krivo, da v naši stroki ni naročil in odjemalcev, kot nam zatrjuje vodstvo podjetja, saj smo vendar sredi sezone, ko se povsod grade nove palače, zlasti pa na jugu države, a vendar naročil ni? Kolikor nam je znano, se zadnji čas niso nikjer v državi pojavila slična konkurenčna podjetja, zato nam je ta nenaden zastoj popolnoma nerazumljiv. Morda pa se vodstvo podjetja zaveda, da plačuje delavstvu najnižje meze v tej stroki in da prepreči eventuelne naše zahteve po zvišanju mezd, je napravilo umetni zastoj v proizvodnji? Mogoče je tudi, da se mu zde naše itak mizerne meze še previsoke in hoče zopet umetnim potom ustvariti ugoden moment za znižanje istih? Naj bo eno ali drugo, naša dolžnost je, da budno zasledujemo razvoj dogodkov, a ne samo zasledujemo, temveč se moramo tudi pripraviti za vse slučaje. Pripravljeni pa bomo samo takrat, kadar bomo medsebojno povezani v svoji strokovni organizaciji. Ker je med nami še mnogo takih, ki se tega ne zavedajo, če se jim godi slabo ali dobro, moramo napeti vse sile in jim dopovedati, da čas, v katerem živimo, zlasti pa bodočnost ni rožnata. Naša najsvežnja dolžnost in v interesu nas samih je, da vsi posežemo aktivno v boj zoper onega, ki se poslužuje vseh dovoljenih in nedovoljenih sredstev, da nas moralno in materialno zaslužni. Zlasti pa apeliramo na one delavce, ki ob vsaki priliki samo kritizirajo delovanje naših zaupnikov in voditeljev, da je zadnji čas, da tudi oni pokažejo svoje zmožnosti in da vstopijo med organizirane borbe. Vsakemu bomo za pomoč hvaležni in mu dali zaslužen priznanje. V naših vrstah jim je odprta možnost koristnega udejstvovanja, katere naj se poslužijo in pokažejo svojo zavednost in zmožnost. Opustijo pa naj vsako neplodno in neutemeljeno kritiko, ki organizaciji nič ne koristi, pač pa škoduje, ker uvaja malodušje in razdor še med organizirano delavstvo. Ogrožen je obstoj nas vseh, zato se ob 12. uri pokažimo in povejmo vsem našim nasprotnikom, da se zelo motijo, ako nas mislijo brez boja spraviti na kolena! Dokažimo jim, da imajo opraviti z organizirano enoto, ki se zaveda svoje moči in da pritiče delavstvu za pošteno delo, pošteno plačilo in človeka dostojno življenje.

VELENJE

»Vzajemnost Pesje« priredi v nedeljo, dne 24. julija 1938 s pričetkom ob 4. uri pop. na vrtu »Rudarskega doma« v Velenju svoj pevski koncert, združen s plesom in prosto zabavo. Igra rudarska godba. Na koncertu sodelujejo pevski zbori iz Zabukovce, Ljubljane, iz Guštanja. Vabimo vsa ostala društva »Vzajemnosti«, da nas posetijo ter s tem moralno podprejo naše stremiljenje. Zveze z vlakom so ugodne. Sodrugi, posebno pevci, pridite! — Družnost! — Odbor.

MARIBOR

Iz občinske seje

Pretekli petek se je vršila seja občinskega sveta v Mariboru, ki je bila v marsičem zanimiva. Pred prehodom na dnevni red je bil predstavljen predlog, katerega je utemeljil obč. svetnik g. Hrasteli, da se minister dr. Anton Korošec imenuje za častnega meščana mesta Maribora z ozirom za zasluge, ki jih ima za razvoj Slovencev ob meji itd. K temu predlogu je zahteval besedo tudi obč. svetnik s. Petljan, katere pa ni dobil, češ, da k takim predlogom ni debate. S. Petljan je želel ugotoviti, da socialisti znajo vedno ločiti osebnostne kateregakoli od dnevne politike in političnih nazorov. Tudi dr. Korošcu ne odreka osebni zasluge za napredek Slovencev in za državno osvobodjenje, četudi se z njegovimi političnimi nazorji niso, in se ne strinjajo. Imenovanje za častnega meščana bi lahko bilo veliko slovesnejše, če bi se bile, pred tremi leti podane obljube o političnih zakonih uresničile, ker bi to imenovanje izvršil od občanov svobodno izvoljen občinski svet, in ne bi bil odločen od nekoga.

Po prehodu na dnevni red je obč. svet rešil večinoma samo tekoča vprašanja. Oddala so se dela za gradnjo zasebnih stanovanj v V. okraju in sicer se bodo gradile 4 stanovanjske hiše (namesto prej sklenjenih 5) za skupno vsoto din 1.804.000.

Odobreni so bili zaključni računi za l. 1936-37, iz katerih je razvidno, da je bilo občinsko gospodarstvo aktivno. Vseh dolgov ima mestna občina okrog din 80.000.000, vseh aktiv in premoženja pa okrog 160.000.000 dinarjev.

Sprememba pri »Večerniku« Jutra. S 1. avgustom t. l. preide lastništvo »Mariborskega Večernika« iz rok konzorcija »Jutra« v nove roke. Prevel je »Večernik« dosedanjega člana konzorcija »Jutra« g. Adolfa Ribnikarja, ki je bil že dalj časa v gospodarskem in političnem sporu s svojimi prejšnjimi sodelavci pri »Jutru« in bo baže usmeril »Večernik« v popolnoma nepristranski list, ki pa bo zagovarjal politiko demokracije in tudi zunanje politično sodelovanje s Čehoslovaško, Francijo in Anglijo. Tudi v redakciji bodo izvedene spremembe, a glavno vodstvo bo imel sin g. Ribnikarja, ki se je nedavno vrnil s svojega študija v Parizu. Bomo videli, v koliko se bo »Večernik« res spremenil in našel odmeva v krogih, katerim bo namenjen.

Jan Amos Komensky, češki rojak, je bil velik učenjak, učitelj naroda in predvsem vzgojitelj ter je moral po nesrečni bitki na Beli gori s tisoči in tisoči drugih Čehov bežati iz Češke dežele v tujino. Pa tudi v tujini so Komenskij izganjali kot reformatorja šolstva, celo Nemci in ga še danes priznavajo povsod kot utemeljitelja moderne šolske vzgoje. Vseled tega so že pred vojno pri zgradbi novega učiteljskega poleg nemškega šolnika Pestalozzija naslikali na pročelje učiteljskega tudi Komenskij. Še danes v 20. letu osvobodjenja pa nosi učiteljske pod to sliko napačno ime svojega vzornika in bi bilo pričakovati, da bodo vsaj pedagogi vedeli, da se piše Komensky na koncu s češkim y in ne z i. Bilo bi želeli, da se ta nedostatek odpravi vsaj pred slavnostmi, ki se bodo vršile prihodnji mesec v Mariboru. To smo že dolžni v času, ko slišimo na vse strani toliko lepih besed o našem prijateljsstvu do Čehov.

Iz preiskovalnega zapora so bili izpuščeni tisti osumljeni odborniki Rožetove »Privredne zadruge«.

V enoletni gozdarski tečaj nižje državne gozdarske šole v Mariboru, se bodo letos sprejemali kandidati, ki so dovršili ljudsko šolo z dobrim uspehom in sicer sinovi malih, srednjih in velikih gozdnih posestnikov. Tečaj bo trajal od 1. oktobra t. l. do konca julija 1939. — Prošnje je vložiti do 31. avgusta pri ravnateljsstvu šole.

»Ljudska samopomoč« namerava zgraditi poleg sedanje palače še dve štirinadstropni hiši. Z gradbenimi deli bodo baže pričeli že letos.

Poslopje realne gimnazije bo od sedaj naprej izdrževala banovina. Zaostala najemnina za to poslopje znaša 400.000 dinarjev in se ne ve, kdo bo ta zaostanek plačal — banovina se brani.

Sirša debata se je razvila pri vprašanju tržnice, ki je vsak dan bolj pereča. S. Petljan je bil mnenja, da naj se to vprašanje čimprej reši, ker nezadovoljstvo naših gospodinj narašča, kar je z ozirom na delitev trga na razne strani tudi razumljivo. Obenem je vprašal g. župana, kaj je z vprašanjem nove tržnice. Končno je s. Petljan omenil naraščanje cen skoro vsem življenjskim potrebščinam, zlasti kruhu, medtem ko se plače delavcev in nameščencev vedno enake. Naloga občine je, da v tem oziru podvzame potrebne korake za zaščito konzumentov.

Župan je izjavil, da bo napravil vse, kar mu bo mogoče in kar je v moči mestnega po-glavarstva.

Za obnovo plinarne se je v načelu odobrilo din 2 milijona posojila.

Pri tajni seji so se rešila nekatera vprašanja mestnih uslužbencev. Vodja pisarne mestnih podjetij je bil pragmatiziran, isto tako neki sluga.

V občinsko zvezo je bilo od 10 prosilcev sprejetih 9. Zagotovilo za sprejem so prejeli razni prosilci, med temi tudi gg. tovarnarja Mautner in Ohrenstein, kar je marsikatega iznenadilo, ker nista ne slovanskega in ne krščanskega porekla, kar je za današnjo večino na magistratu zelo značilno.

Naše narodne noš. Nobena država na svetu se ne more ponasati s tako množico in krasoto najrazličnejših narodnih noš, kakor naša Jugoslavija. Že sama Slovenija je glede narodnih noš zelo pisana. Kako velike so razlike med gorenjskimi, koroškimi, belokranjskimi, primorskimi, prelskimi in drugimi narodnimi nošami! Če si pa ogledamo še hrvatske, dal-matinske, črnogorske, bosanske, srbske, macedonske itd., dobimo tako bogastvo raznolikosti, da ga moramo resnično občudovati. Vendar je bila doslej le malo komu dana prilika, da bi mogel spoznati vso to pestrost naših narodnih noš. Zato moramo res odkritosrčno pozdraviti sklep vodstva letošnje VII. Mariborskega tedna, da priredi pri nas sploh prvo popolno razstavo narodnih noš iz vseh pokrajin Jugoslavije. Razstava bo z drugimi prireditvami vred otvorjena 6. avgusta.

Obleke velika izbira, pri Jakob Lah, Maribor

Težko se je ponesrečil stavbni delavec Ivan Toplak, ki je bil zaposlen pri gradnji novega semenišča. Reševalci so mu nudili prvo pomoč in ga odpeljali v splošno bolnico. Poškodbe so težkega značaja.

Neodvisno, avantgardistično gledališče se nam obeta. Mladi talentirani igralec Žizek, ki se je praktično šolal na Burianovem teatru »D 38« v Pragi in že tudi pri nas dokazal svoj talent, namerava ustanoviti svojo lastno poklicno gledališko družino. Zbral je okrog sebe dvajsetorico mladih, za vse lepo navdušenih in zmoglih ljudi, ki pa nimajo izgleda, da bi se mogli kje drugje zaposliti in z njimi se hoče usidrati kjerkoli, kjer bi imel na razpolago kakšno gledališče. O uspehu prav nič ne dvomi. Podjeten in resno vztrajen kakor je, je povabil prošli četrtek na razgovor novinarje in predstavnike kulturnih organizacij in jim je razložil svojo zamisel. Mi mu želimo uspeha. Moderno, brezkompromisno gledališče nam je res potrebno.

RUSE

Splošna delavska strokovna zveza podružnica Ruše, sklicuje za danes, v torek, dne 19. julija ob 18. uri v prostorih gostilne Magdič se-stanek vsega delavstva. Za člane organizacije je udeležba obvezna. Dnevni red zelo važen,

Avstrijske novice

Nesoglasje med avstrijskimi in rajhovskimi škofi še ni poravnano. Zaradi tega je bila škofvska konferenca, ki bi se imela vršiti v Ful-di, že drugič preložena za šest tednov. Rajhovski škofje, k imajo več izkušenj, se ne strinjajo z knitzerjem in avstrijskimi škofi, ker da so se prenačljeno uklonili nacionalsocializmu.

Londonski odbor za svobodo znanosti objavljaja seznam znanstvenikov, ki jih je pregnal novi avstrijski režim. Seznam obseza 75 vseučilišnih profesorjev, brez privatnih docentov in asistentov. Prizadeti so predvsem medicinci in naravoslovci, ariji in neariji. Pregnani so med drugimi: Fiziolog Durig, rentgenoioig Freund, specialist za ušesne bolezni Neumann, farmakolog Pick, rektor graškega vseučilišča Dobretzberger, kemik Loewi (Nobelov nagra-jenec), matematik Bauer. Zadnji trije so v za-poru. Pregnani so nadalje fizik Hess (tudi No-belov nagrajenec), raziskovalec raka Blumen-thal (v zaporu), vodja dunajskega instituta za radiologijo Mayer, vodja biološkega instituta Prizbram, ravnatelj vseučiliške zvezdarne na Dunaju Graff itd.

Ugledna »Néue Züricher Zeitung« poroča o strogo poostreni kontroli, ki so jo nemška ob-lastva uvedla na bivši avstrijski meji. Več švi-carjev so pri prehodu meje nemški mejni or-gani primorali, da so se do nagega slekli in so tudi obleko skrbno preiskali. — Pri tem uradovanju so sodelovali tudi zelo mladi ljudje v civilnih oblekah.

Počasi prihajajo v javnost tudi podrobnosti, kako je bilo vstosmerjeno prejšnje avstrijsko vojaštvo. Najlažje je šlo pri letalskih četah, ki so bile še najbolj nacionalsocialistično usmer-jene. Pri konjenci in tehničnih četah so bili oficirji, večinoma legitimistično in habsburško orientirani aristokrati, internirani v taborišču Manthausen. Najtežje je šlo pri infanteriji. — 6. četa tirolskega polka se je uprla. Gradiščan-ski pehotni polk je skušal uničiti orožje. Skoro vsi višji oficirji vararberskega polka so bili aretirani in so bili takoj razmeščeni z rajhov-skimi oficirji. Tretji dunajski polk se je vpri, da bi bil premeščen z Dunaja v rajh in je bilo mnogo vojakov aretiranih.

TRBOVLJE

Ustanovni občni zbor Zveze oblačilnih delav-cev za Trbovlje in Hrastnik se je vršil v nede-ljo, dne 17. t. m. v Delavskem domu. Občnega zbora se je udeležil tudi tajnik s. Preselj iz Ljubljane. Želeti bi bilo, da bi se vsi krojaški pomočniki in pomočnice trdno oklenili svoje strokovne organizacije.

Organizirano stavbinsko delavstvo se je za-čelo zavedati svojih nalog in pravic. Na se-stanku dne 1. t. m. so razpravljali o gnotnem položaju pri nas, kjer se stalno krši in omalo-važuje socialna zaščita. Pri podjetju »Slograd« se bodo vršile volitve obratnih zaupnikov. Vsi stavbinci se morajo organizirati in uspeh ne bo izostal.

Zahvala. Podpisana se najiskrenejše zahva-ljujem delavstvu cementne tovarne, ki je ob smrti mojega moža zbralo znesek din 1470 in darovalo krasen venec. Zahvaljujem se dalje vodstvu cementne tovarne za prekrasni venec in g. Skobernetu za trud ter požrtvovalnost, kakor tudi vsem, ki so spremenili draga pokoj-nika na zadnji poti. — **Doberšek Jožefa.**

zato naj ne manjka nikdo. V skupnosti je moč! Družnost!

V Francijo!

Pariz, 12. julija 1938.

... Vlak z električno lokomotivo drvi proti Münchenu. V oddelku sedi meni nasproti star, simpatičen gospod z bistroumnim, zgovornim vnukom, ki vsak stavek konča z zategnjenim »eel« (lubljanško: k'ne, mostniško jel-de). Iz žepa potegnem kos našega belega kruha... »Ta ni iz Bavarske,« mi pravi gospod. — »Ne, iz Jugoslavije.« — »Se mi je zdelo.« In kakor da se je ustrašil svoje pripombe — v oddelku sedé še drugi — mi pokaže na münchenska predmestja v zastavah: »Dan nemške kulture.« — »Tako?« — Na škatljo naših cigaret mi napiše še naslov dobre gostilne blizu kolodvo-ra. — Izredno živ promet. Na vsakega člove-ka prideta po dve uniformi. V gostilni okusim nemški kruh. Živela Jugoslavija! — vam pra-vim. Vlak proti Karlsruhe in francoski meji ima dobro uro zamude. Veste, da me to veseli... Prijazna gospodična nasproti mene — iz Augsburga — se je poslovila od prijatelja. »Se vračate s proslave nemške kulture? Kako je bilo?« — »Sem izkoristila ugodno vozno ceno.«

— »Lepo!« — »Vi ste iz Jugoslavije? Tam je poceni.« Se razumemo.

Na obmejni postaji Kehl se skobaca iz va-gona zadnji SA-Mann s telečnjakom, zavito zastavo in drugo vojno robo. — Fran-coski železničar — dobrično izraža njegov obraz — hodi po peronu ne preveč strumno mimo nemških uslužbencev, kot da jih ne vidi. — Peljemo se čez renski most. Francoski pe-telin je ovekovčen na mostu. Proti Strass-bourgu. Hipoma druga dežela. Negovani vrtič-ki. Človeški obrazi brez uniform. Iz vlaka vi-dim napis gostilne »Aux deux cognées« (Pri dveh sekirah). To je že po našem okusu. V Strassbourgu stopi sicer ravno v moj oddelk nekaj Nemcev in nekdo potegne iz žepa »El-sässer-ja«. Umaknem se jim v restavracijski voz francoske družbe, kjer popijem skodelico črne kave za poldrug frank (frank sem kupil po din 1.36).

Vlak drvi vedno hitreje proti osrčju Fran-cije. V moj oddelk pride družba petih Fran-cozov in ene gospe. Moja prva preizkušnja v francoščini, ko vprašajo, če so prostori pro-sti... »A, iz Jugoslavije ste?« »Imate kakšno znamko? Sem filatelista.« — »Žal ne. Toda, iz-

volite našo cigareto!« »Izstopite z nami kar v Nancy-ju! Zelo prijetno mesto.« — »Najprej moram v Pariz.«

V Parizu poskušam priti peš do priporo-čnega naslova. Ne gre. Taksij sem plačal 6 fran-kov. Vljudna francoska tovariša gresta z me-noj v hotel, da dobim poceni sobo. Stvar je hitro urejena. 75 frankov na teden. Mirna soba sredi bučnega Pariza, prijazna gospodinja, ki si lomi jezik nad mojim imenom in ga nikdar ne bo znala izgovoriti, ključ od hotelskih vrat, kaj hočete še več!

Ko mi da tovariš — govoriiva francosko, ma-lo z znaki — še prve potrebne informacije za podzemsko železnico, prehrano itd., me pre-pusti Parizu s povabilom, da se oglašim pri njem spet po 18. juliju. 14. julija je francoski narodni praznik — zavzetje Bastilje — in le-tos bo rajal in plesal ves Pariz od 14. do 18. julija. »Do 18. julija pustite kar v miru tudi vse knjižničarje!«

In tavam sam po Parizu prvi dan — po 26 urah vožnje. Pa ob tem toku življenja pozabiš na utrujenost. Kmalu se pomirim s svojo izgo-varjavo francoščine, ko čujem, da tam ženska ponuja dnevnik »Se sveere«, a moški grmi z

globokim glasom »Se svaar!« — Ustavim se pri dobrodušni, stari ženi, ki sedi poleg skla-dovnice starih, antikvaričnih knjig in ima v naročju »Le Populaire«. Razloži mi, da časopi-sov ne prodaja. »Populaire« čita sama: »To je moj list.« Vesela je, da ga poznam tudi jaz iz Jugoslavije in mi pristrčno stisne roko.

Večer je. Treba domov. Pred vhomod k pod-zemski železnici študiram načrt. Dva gospoda pristopita in me vprašata za svet, kod naj se peljeta v svoj okraj. Švicarja. E, dobro. »Bill smo lani v Dubrovniku. Poceni in lepo je pri vas. Poidimo skupaj nekam kot trije tuji v Parizu iz dveh držav. Z njimi je lahko. Fran-cosko, nemško, italijansko, kultura, demokra-tičnost, živio!

Poslovimo se. Ona dva s taksijem v svojo smer, jaz pa prvič na slavno »metro« — pod-emsko železnico. Francoski delavec mi je pri čakanju povedal, kod in kje naj prestopam. — »Kaj, vi ste iz Čehoslovaške?« — »Ne, iz Ju-goslavije.« — »E, dobro, tudi mi smo prija-telji!«

Takoj prvi večer sem se vprašal, kako so se mogli lani neki naši romarji pritoževati nad Parizom in se navduševati za Innsbruck.

Iz mednarodne politike

Vojna v Španiji do spomladi.

Nemški tajnik za zunanjo politiko je povedal angleškemu poslaniku Hendersonu v Berlinu, da je malo upanja, da bi bila vojna v Španiji končana pred pomladjo.

Sodelovanje Anglije in Nemčije.

O sodelovanju med Anglijo in Nemčijo ni mogoče govoriti prej, preden bo padla odločitev v španski vojni, (zmaga Franca), ker ni druge baze za sodelovanje.

Vprašanje čehoslovaške.

Ni dvoma, da bi krkonoški Nemci hoteli kdaj sprejeti tak kompromis, kakršnega nudi dr. Krofta, minister za zunanje stvari. Toda, kako bo odločil Hitler, če bi nastale težkoče, ni znano. — Iz teh izjav tajnika je jasno, da se nemška politika vmešava v notranje zadeve čehoslovaške republike.

Te vesti je objavil angleški berlinski dopisnik v »Timesu«.

Punktacije italijanskega rasizma.

V Italiji so punkturali posebne točke rasizma, ki se nekoliko razlikujejo od nemškega.

Židov v Italiji še ne marajo preganjati. Izločili so pa literaturo, ki so jo napisali židi. Knjige

se ne smejo stavljati v izločbo. Zaplenili so pa spise Tomaža Manna, ki ni žid.

»Giornale d'Italia« pravi, da se morajo odsej vsi Italijani zavedati rasističnih nalog, da ti interesi zbližajo Nemce in Italijane.

Seton Watson v Jugoslaviji.

Slovečki britski publicist Seton Watson (Scotus Viator), ki je bil na vsesokolskem zletu v Pragi, potuje sedaj po Jugoslaviji, kjer ostane nad teden dni.

Fašisti rovarijo tudi na švedskem.

Na švedskem so ustanovili novo politično stranko »Švedska nacionalna zveza«. Program zahteva narodno skupnost, obrambo države in avtoritativni režim, boj proti židom, ker je popularno geslo in izstop švedske iz Društva narodov ter da se ustanovi oboroženi blok nordijskih držav, ki bi se vezali z ostalimi fašizmi.

V avgustu pojde dr. Maček v Beograd.

Prve dni avgusta meseca pojde dr. Maček v spremstvu dr. Vilderja (Zagreb) in dr. Šuteja (Sarajevo) na konferenco zedinjene opozicije v Beograd.

Francoski zunanji minister Bonnet

pride v Sofijo (Bolgarijo), kjer bo imel mednarodna politična posvetovanja.

CELJE

Ali je res kapitalistom in nekaterim industrijem vse dovoljeno? Malo mesto Celje, ki je vsled čudne gospodarske politike zelo obubožano, je imelo vsaj eno naravno dobro, katero bi lahko gospodarsko izkoristili v prid celokupnega prebivalstva. Daleč naokrog znana kristalno čista voda v Savinji je (kljub obupno slabo urejenemu kopalšču, ki naliči objektom iz prejšnjih stoletij) vsako leto privlačila mnogo tujcev, saj je naše mesto znano prometno središče in prijetna izletna točka. Sedaj pa je tudi tu zarisala svoj znak industrija, ker odvajajo tovarne vso nesnažo v Savinjo, namesto, da bi oskrbele za to potrebne čistilne naprave. Seveda se v umazano vodo ne hodi nihče rad kopati in nam je tako industrija odgnala še one redke izletnike, ki so prihajali v naše mesto. Dnevnik so o tej zadevi že ponovno poročali, izgleda pa, da je bila vsa kritika brezuspešna, ker se tudi sedaj sredi kopalne sezone topogledno ni nič izboljšalo. Imamo sicer razne tozadevne predpise, žal pa je vpliv industrije in kapitala večji kakor moč teh podpisov. Zvedeli smo, da zahteva Ribarsko društvo od prizadetih industrijalcev din 25.000 za poginule ribe, kar je vsekakor smešno nizka odškodnina, ker vemo, da je škoda mnogo večja. Ali ne obstoja tudi zakon o ribarstvu? — Nerazumljiva nam je popustljivost napram razni gospodi, ki si pri

nas kopiči dobiček na račun ljudstva. O Savinji pa bomo še spregovorili. — Svit.

Izredni občni zbor delavskega kulturnega »Vzajemnosti« se bo vršil v četrtek, dne 21. julija s pričetkom ob 8. uri zvečer v društveni sobi v Delavski zbornici. Dnevni red je zelo varen! Vabljeni so vsi člani, ker bodo slišali poročila in lahko izrazili svoje želje. Vabljeni so pa tudi tisti, ki so dosedaj stali ob strani ter samo kritizirali. Pridite, da v skupnem kulturnem delu pokažemo javnosti, da izobraževalno delo v Celju še ni propadlo, ker se delavstvo zaveda, da le v izobrazbi in kulturi je moč. — Odbor.

Čitatelje »Delavske knjižnice« obveščamo, da bo knjižnica od srede, dne 20. t. m. zopet redno poslovala in sicer: ob torkih in petkih od 18. do 20. ure, ob nedeljah pa od 8. do 10. ure. Pripeljte nove čitatele, s čemur boste najbolj pomagali širiti prosvetno delo.

Naše mesto nima gledališča, čeprav ima nad 12.000 prebivalcev in lepo gledališko zgradbo, ki pa stoji prazna. Šestkratno gostovanje ljubljanske drame v sezoni je za kulturno Celje premalo. Ne bi se bi dalo temu odpomoči? Slišimo, da se snuje gledališka družina, ki bi rada dajala redne predstave v Celju, če bi dobila gledališče na delno razpolaganje. Želimo, da bi se to uresničilo.

HRASTNIK

30-letnico pevskega društva »Vzajemnost« II Hrastnik smo morali vsled slabega vremena preložiti na 24. julija 1938 z istim sporedom. Prosimo vsa društva, katera so se hotela udeležiti naše proslave, da se iste udeležijo dne 24. t. m. Torej na svidenje dne 24. julija v Hrastniku!

Skrb za delavska stanovanja. Kemična tovarna je začela končno preurejati svoje delavske stanovanjske hiše. Nekatere stare bajte bo tovarna enostavno podrla in postavila nove podkletene in s pralnici.

Kaj pa steklarne?

Še bolj bi bila potrebna takega popravila stanovanja steklarne, posebno pa nova stanovanjska poslopja. Malokje mora delavstvo delati v tako nezdruhi dolinici, kot je ravno hrastniška, posebno okrog Kemične tovarne in steklarne. Steklarna se zadnji čas širi in je mogočno kapitalistično podjetje, ki bi z lahko postavilo par novih stanovanjskih hišic od svojih težkih dobičkov, čeprav zakon o zaščiti delavcev že od leta 1922 naprej predpisuje v § 32, da morajo industrijska podjetja z najmanj 100 delavci napraviti ob svojih stroških in vzdrževati potrebno število stanovanj za nastanitev delavskega osebja in tudi higiensko kuhinjo, ter ima steklarne čez 1000 delavcev, — zastoj čakamo, da bi gospodje od steklarne izpolnili to svojo zakonsko obvezo. Ali so res v Jugoslaviji zakoni s socialnimi bremenmi za tuje kapitaliste samo na papirju, da jih lahko po mili volji omalovažujejo in pustijo svoje delavstvo, da propada v nehigieničnih, prašnatih, zadimljenih, mokrih in mračnih stanovanjih v večnem smradu? — Steklarski delavci.

ZAGORJE OB SAVI

»Slovenec« z dne 12. julija t. l. je pod naslovom »K nesreči v kotredeskem rudniku« priporočal rudarski oblasti, da to ponoven primer nesreče energično preišče. To je gotovo prav in se tudi mi s tem strinjamo, samo to zamejimo »Slovenec«, da ni tega že prej priporočal, ker je to že četrta smrtna nesreča poleg težkih nezdug v teku enega leta v tem obratu. Bodimo pravični napram vsem.

Podružnica ZRJ je priredila knjižnovodski tečaj za mlajše člane. Tečaj je trajal tri tedne in sicer trikrat tedensko po 2 uri. Poučeval je učitelj g. F. Klun. Ta tečaj je pokazal ukažljivost naših sodrugov, na drugi strani pa tudi požrtvovalnost g. učitelja, ki se je potrudil, da svoje že sicer precej odrasle učence nauči praktičnega knjižnovodstva.

JESENICE

SK Kovinar v prvem razredu. V zadnji številki »Vestnika LNP« je končnoveljavno razglašen rezultat zadnje kvalifikacije nogomet-

ne tekme za vstop v I. razred LNP, ki se je vršila dne 19. junija t. l. v Ljubljani. Prva tekma na Jesenicah med Mladiko in Kovinarjem se je končala 4 : 2 za Mladiko. Druga v Ljubljani pa je imela isti rezultat, samo da za Kovinarja. Ob enakem rezultatu bi se moral vršiti podaljšek tekme, h kateri pa moštvo SK Mladike ni nastopilo, ker so imeli tedaj ti salezijanski nogometaši neko procesijo. Podaljšek je bil zaradi tega proglašen 3 : 0 za Kovinarja, oziroma celotna tekma 7 : 2 za Kovinarja. S tem se je SK Kovinar kvalificiral v I. razred LNP, v katerem se že od lanskega leta nahaja drugi jeseniški klub SK Bratstvo. Nogometašem Kovinarja k uspehu častitamo ter želimo, da bi se tudi vnaprej tako dobro držali, da bi si to pridobljeno mesto obdržali za stalno.

Zenica naroča pri KID. Poroča se, da je tovarna Železa v Zenici sklenila s Krtnjsko industrijsko družbo na Jesenicah pogodbo, po kateri bo KID dobavila za Zenico 15.000 ton jekla v paliah. To jeklo se na Jesenicah izdeluje. Kakor smo informirani, te vrste jekla Zenica vedno dobavlja od zunaj, glavno iz Jesenic, vendar tako velikih množin skupaj še ni naročila.

LITIJA

I. Del. kolesarsko društvo in »Vzajemnost« priredita v nedeljo, dne 24. t. m. celodnevni izlet v Jazbine pri Litiji. Vabimo tudi člane strokovnih organizacij in vse somišljenike da se izleta udeležijo v čim večjem številu. Podrobne informacije dobite pri s. Semenčiču in s. Dečmanu.

MARENBERG

Delavsko predavanje. V nedeljo, dne 24. julija t. l. se bo vršilo na splošno željo naših delavcev zopet podučno predavanje o delavskih zakonih in sicer ob pol 2. uri v gostilni Šiker. Kot govornika prideta iz Maribora ss. dr. Reisman in Jelen. Predavanje je namenjeno vsem rezežem iz Marenberga in okolice, ki so željni pouka, da bodo vedeli, kako je po jugoslovanski socialni zakonodaji oskrbljena zaščita onih, katerih življenje je odvisno od dela. Agitirajte torej pridno od hiše do hiše, da bo udeležba zopet tako številna, kakor je bila pri zadnjem predavanju.

STUDENCI PRI MARIBORU

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 31. t. m. II. mladinski izlet na predvečer, v soboto, dne 30. t. m. akademijo s pričetkom ob 8. uri zvečer. V nedeljo dopolne pa bo koncert v studenskem parku in sicer ob pol 11. do 12. ure — Naproča se vse kulturne, športne in strokovne organizacije, da ne priredijo na ta dan nobene prireditve in da se udeležijo te proslave. — Odbor.

Scotus Viator o borbi Čehoslovaške za svobodo in neodvisnost

Znani prijatelj malih narodov, angleški profesor Seton Watson (Scotus Viator), ki je že pred vojno seznanjal angleško javnost, kako so Madžari zatirali Slovake, je govoril na manifestaciji v Lukačovicah in je izjavil, da je bil iznenaden, ko je slišal, da je del slovaškega javnega mnenja slep napram onim silam in gibanjem, ki se danes pojavljajo v Evropi, da hoče kovati strankarski kapital iz sedanjega položaja, ki bi lahko dovedel čehoslovaško republiko v težko krizo, in da ljubimkuje z onimi, ki javno propagirajo diktatorske in totalitarne metode proti metodam svobode in demokracije. Ravno ti faktorji, ki jim je sicer največ ležeče na tem, da se

vzdržuje tradicija v verskih in šolsko-kulturnih vprašanjih, bi morali imeti pred očmi nevarnost, ki grozi kulturi od strani totalitarne nestrpnosti in rasne teorije. Rekel je, da prihaja iz države, ki pozna vrednost svobode in ki nad vse želi, da bi se ohranil mir med evropskimi narodi, ki pa je vendar mnena, da sta svoboda in neodvisnost vredna kakor pa mir. Povdaril je absolutno potrebo skupnosti Čehov in Slovakov in je izrekel vero, da bodo Čehi in Slovaki s svojo edinstvo upravičili upanje svojih zapadnih prijateljev, da se bo Čehoslovaška vzdržala kot trdnjava miru, svobode in demokracije v srcu Evrope.

Hans Woschnagg

Nedavno smo poročali o ganljivi slavnosti iz Šoštanja, pri kateri je ban g. dr. Marko Natlačen osebno pripel tamošnjemu industrijalcu, tovarnarju usnja g. Hansu Woschnaggu iz Šoštanja visoko odlikovanje reda Sv. Save III. razreda.

V torkovih številkah pa sta prinesla med brzojavkami iz Beograda vest o tem odlikovanju tudi ljubljanska dnevnik »Slovenec« in »Jutro«.

Tudi narodno-gospodarsko odlikovanje.

G. Hans Woschnagg pa se je zadnji čas tudi sicer učinkovito uveljavil v našem javnem in nacionalnem življenju: Prva slovenska banka, Ljubljanska kreditna banka, ki jo je s pomočjo Čehov iz vidikov narodno-gospodarske obrambe in osamosvojitve iz suženstva nemškega kapitala ustanovil nacionalist in takratni voditelj Slovenec g. Ivan Hribar, je izvolila g. Han-

sa Woschnagga iz Šoštanja, v priznanje njegovih zaslug v slovenskem gospodarskem življenju in procvita njegove industrije v Šoštanju, za člana upravnega sveta Ljubljanske kreditne banke.

V naših narodnih gospodarskih krogih je zbudilo to vidno javno priznanje zaslug g. Hansa Woschnagga polno »zadoščenje« in je prejel g. Hans Woschnagg te dni, kakor nam poročajo iz Šoštanja, nebroj iskrenih čestitk k temu odlikovanju od naših najodličnejših narodnih gospodarstvenikov.

Kakor smo že zadnjič ugotovili, izhaja g. Hans Woschnagg iz znane slovenske narodne rodbine Vošnjakov, kojega prednik dr. Josip Vošnjak je napisal znamenito knjigo »Spominov« iz ljutih slovensko-nemških borb v času prepore slovenskega naroda. Tudi bivši poslanik in pisatelj dr. Bogomil Vošnjak je sorodnik g. Hansa Woschnagga.

Sportna rubrika

Kaj vse se skriva danes pod plaščem sporta?

K poročilu o sportni tekmi v Mengšu, katero smo objavili v »Delavski Politiki« pod gornjim naslovom, nam je poslal S. K. »Mengeš« spodnji »Popravek«, ki sicer nikakor ne odgovarja zakonu in bi ga vsled tega ne bilo treba objaviti, a ga radi razčiščenja zadeve kljub temu prostovoljno objavljamo. Sportni klub S. K. »Mengeš« pa seveda nosi vso odgovornost za trditve v tem njegovem popravku, kakor za očitke, da so bili trije Jeseničani »vinjeni«. Mi izrecno proglašamo, da ne prevzemamo vsebine tega popravka, ampak nosi vso odgovornost le sportni klub »Mengeš«.

Uredništvo.

Ni res, da bi S. K. »Kovinar« ne bi bil dostojno sprejet ob priliki sportnega dne, 5. junija t. l. v Mengšu. Takoj pri prihodu v Mengeš so dobili igralci, kakor tudi ostali udeleženci lepo gostilniško sobo za garderobo. Pač pa se ne more tega trditi za sprejem S. K. »Mengeš« ob priliki gostovanja na Jesenicah. Drugič ni res, da bi publika S. K. »Mengeš« grozila sodniku, kljub temu, da ni sodil objektivno. Ni res, da so prvi začeli izživati naši, kakor tudi ni res, da bi padel samo en kamen na igrišče, kaj šele v katerega izmed gledalcev. Ni res, da bi S. K. »Mengeš« ne bil postavil zadosti rediteljev, res pa je, da so imeli naši reditelji dosti opravila, da so odstranili iz igrišča 5 Jeseničanov — očitno vinjenih — ki so vdrli z vozom na igrišče. Odločno pa izjavljamo, da bi kdo od navijačev S. K. »Mengeš« grozil z odprtim nožem vratarju, še manj pa je res, da bi kdo sunil ženo nekega igralca S. K. »Kovinar« v spodnji del telesa. Da je vse to izmišljeno, govori tudi dejstvo, da so tekmo ves čas opazovali mengeški orožniki, ki bi v zgoraj navedenem slučaju sigurno napravili red.

S. K. »Mengeš« v Mengšu.

Ne odlašajte z nabiranjem članov »Cankarjeve družbe«. Vsak zaupnik naj gleda, da mu dosedanjí člani čim prej plačajo članarino za leto 1939. Ko ima poln blok, naj ga odpošlje »Cankarjevi družbi« obenem z denarjem.

Bučno olje, vedno sveže in dobro priporoča tovarna bučnega olja **Marlbor, Taborska ulica 7**

Delavski pravni svetovalec

Minimalne mezde in zavarovanje poljskih delavcev

Vprašanje: Ali ne veljajo minimalne mezde tudi za sezonske delavce na državnih veleposelstvih? Pri nas namreč najemajo po 15 do 20 sezonskih delavcev, plačujejo jih pa po din 1.80 do din 2.— na uro. Ravno tako jih ne zavarujejo pri OUZD. Ali ne velja obveznost zavarovanja tudi za take delavce?

Odgovor: Uredba o minimalnih mezdah velja le za delavce zaposlene v industrijah, obrti in trgovinah, ne pa za poljske delavce, ravno tako tudi poljski delavci niso podvrženi zavarovanju pri OUZD.

Minimalne mezde (Ruše)

Vprašanje: Zaposlen sem v Ruški tekstilni industriji in prejemam dosti nižjo mezdo, kot je določena v kolektivni pogodbi. Ali sme delodajalec plačevati delavcem nižje mezde?

Odgovor: Delodajalec ne sme plačevati nižje mezde, kot je določena v kolektivni pogodbi za tekstilno industrijo, katero je podpisala tudi tvrdka, ki ste pri njej Vi zaposleni. Zbirajte plačilne listke in tožite nato delodajalca na

Iz sprevoda čehoslovaške socialne demokracije v Pragi

Skupina s sliko prezidenta dr. Beneša.

Važno za delavska pevska društva

»Savez radniških pjevaških, umetniških in glazbenih društev Jugoslavije«, v Zagrebu, je razpisal svoječasno natečaj za nove skladbe in ima sedaj na razpolago:

V slovenskem besedilo za moške zборе od prof. Ubald Vrabca skladbe: »Udar na udar«, »Kljub vsemu« in »Mi«.

V hrvaškem besedilu od prof. I. B. Krnice skladbe: »Zora sviče...«, »Desnice si čvrsto dajmo«, »Za drugarsko sunce«, »Radniški marš«, »Budi se...« in »Oj seljačke«, skladbe za moški zbor in orkester »Tvrniške sirene«, od prof. Tajčevića »Oj klasje moje« in skladbo od M. Brujića »Pjesma radnika«.

Vse gornje skladbe lahko pevski zbori, ki so člani saveza izvajajo brez posebnega plačila avtorske takse in jih lahko nabavijo po din 1 izvod.

Savez razpisuje nadalje natečaj novih skladb za mandolinistične in tamburaške zборе. Skupno je v to svrhu odobrenih din 4000, po 2000 za vsako skladbo, kateri znesek bo razdeljen na 6 nagrad, t. j. dve nagradi po din 1000, dve po din 600 in dve po din 400.

Pojasnila daje podzveza, Maribor, Frankopanova ulica 1-1.

Širite naš list!

plačilo razlike, vsaj takrat, ko ne boste več pri njem v službi, če že sedaj ne morete. Opozarjamo Vas pa, da zastarajo taki zahtevki v treh letih.

Dedščina (Dol)

Vprašanje: Moj oče, ki je umrl spomladi, je zapustil posestvo, ki je pripadlo meni in ostalim mojim bratom. Očetova druga žena pa je pri zadnji zapuščinski razpravi uveljavljala, da je posodila očetu večji znesek in zahteva sedaj ta znesek iz zapuščine. O kakem takem posojilu pa sploh nihče ničesar ne ve. Ali bomo morali ostali dediči posojilo vrniti?

Odgovor: Če dediči ne priznate mačehi njene terjatve, je tudi ne bo moglo priznati zapuščinsko sodišče, ampak bo prisodilo zapuščino ne glede na to terjatev. Mačeha bo morala potem ostale dediče tožiti, če bo hotela kaj dobiti in seveda dokazati, da je denar res posodila. Če pa ga je tudi posodila potem, ko je bila že z Vašim očetom poročena in nista napravila z posojilo pogodbe pri notariju, posojilna pogodba ni bila veljavna in Vaša mačeha ne bo mogla posojila iztožiti.